

Naročnina za kraljevino
SHS
Mesečno 40 K. Letno 480 K.
Inozemstvo:
Mesečno 50 K. Letno 600 K.
Oglasi: enostolpna mm vrsta za
enkrat 2 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Plačano do

Licijalna knjižnica

Pavšalni franco

Ljubljana.

Uredništvo:

Wolkova ulica 1/A. Telefon 382.

Uprava:

trg 3. Telefon 44.

kopiral se ne vračajo.

najem je priložiti znamko
za odgovor.

Vladna kriza se poostruje.

Beograd, 22. nov. (Izv.) Čeravno so člani radikalnega kluba držali dosedaj tajno v zadnji seji radikalnega kluba sklenjene dogovore, se vendar doznava iz zanesljivega vira, da so najvažnejši govorniki nastopili proti dosedanji politiki vlade ter ostro kritikovali njeno postopanje. Jasno je, da vse te kritike ne stremijo samo za tem, da se vlada rekonstruira. Pašič sam je moral priznati, da bi bilo najbolje, ako poda vlada demisijsko in se prično nova pogajanja za sestavo nove vlade. V tem slučaju bi pa bil edino mogoč voljeni kabinet, v katerega bi vstopile tudi nekatere grupe dosedanje opozicije. Pašič je dosedaj vneto branil koalicijsko z demokratski, a je imel prav malo uspeha. Konečno se je sklenilo, da se klubova seja preloži na četrtek zvečer, na kateri namerava Pašič podati svoj eks-
poze o nadaljnjih pregovorih z demo-

kratsko stranko in o platformi, na podlagi katere bi se imel sestaviti novi kabinet. Na tej seji se bo tudi odločilo, se li naj dosedanja koalicija utrdi ali ne.

Beograd, 22. nov. (Izv.) Današnja »Pravda« piše, da leži udeležitev sporazuma med Pašičem in Protičem v tem, da bi se imela sestaviti nova vlada s Protičem, klerikalci, hrvatskimi zajedničarji in Radičevu stranko, da bi se na ta način zagotovila. Vendar je ta vest neverjetna. Pašič je na tozadevno vprašanje odgovoril, da bo odločitev o tem padla v četrtek. V soboto dne 20. t. m. se vrši seja muslimanskega kluba, na kateri se bo sklopalo o nadaljnjem zadržanju muslimanov. Kriza bo najbrže trajala do prihodnjega sestanka radikalnega kluba, ki bo odločil o vprašanju, če se ima koalicija razpu-
stiti ali ne.

Iz washingtonske konference.

Pariz, 22. nov. Posebni poročevalac Agence Havas poroča iz Washingtona: Pri današnji plenarni seji konference je govoril dr. tajnik Hughes o delovanju konference in o napredovanju odločb zadnje seje glede razoroževanja na morju, nadalje o vprašanju uspehov, ki so bili doseženi na daljnem vzhodu. Omenjal je tudi vprašanje razoroževanja na kopnem. Nato je povzel besedo francoski ministrijski predsednik Briand, ki je bil živahno pozdravljen in je izjavil, da je bila Francija pripravljena, v Washingtonu doprinesti največje žrtve. Nadalje je govoril Briand o vojnih odnosih med Francijo in Nemčijo, pri čemer se je spominjal tudi Ludendorfa in njegovih navodil v najbolj kritičnih časih, katere je preživljala Nemčija. Dalje je govoril Briand o možu, ki stoji na čelu nemške vlade, katerega smatra za iskrenega

in lojalnega. Imenuje se dr. Wirth. Spominjal se je 7 milijonov mož, ki so se vrnili k svojim zasebnim poklicem in ki so se sedaj organizirali v različna društva. Nemčija ima veliko industrijo in gradi še vedno topove, strojnice in puške. Ako pride do napetega stanja, bi bila Nemčija zmožna zopet proizvajati municijo. Voj. potrebščine je lahko kupovati v inozemstvu. Ladji ni mogoče izdelovati ne da bi zato inozemstvo izvedelo, pač pa se lahko izdelujejo v Nemčiji strojnice in topovi. Nihče ne more tega nadzorovati. Briand se je nato spominjal Napoleonovega časa. Konečno je Briand poudarjal, da bi bilo razoroževanje samo za Francijo strahovit udarec za državo. Ko zmaga Nemška demokracija, bomo v njo verovali. Govor min. predsednika Brianda je bil sprejet z odobravanjem.

S konference v Portorose.

Portorose, 22. nov. (Izv.) Na večerajšnji popoldanski seji gospodarsko-politične in transportne komisije podpisani zapisnik vsebuje še posebni zapisnik o kongresu, ki se bi imel z dovoljenjem avstrijske vlade vršiti 16. januarja 1922 v Gradcu na Štajerskem. Na večerajšnji seji se je ob-

ravnalo vprašanje odstranitve potovalnih težkoč kakor tudi opustitve pristojbin za vidiranje potnih listov, vendar je konečni sklep o teh vprašanjih radi težkoč pri formuliranju teh dogovorov pričakovati šele v petek.

Konferenca nasledstvenih držav se nadaljuje januarja.

Dunaj, 22. nov. (Izv.) Kakor doznava Vaš dopisnik, se bo konferenca nasledstvenih držav v Rimu, katera

je bila meseca oktobra prekinjena, zopet nadaljevala začetkom januarja prihodnjega leta.

NAGRADA ZA ČEZURNO DELO PROFESORJEV.

Beograd, 22. nov. (Izv.) Kakor poročajo tukajšnji listi, je finančni minister na predstavo ministra prosvete pristal na to, da se uredba o čezurnih nagradah srednješolskih profesorjev takoj izvrši.

MAKSIMALNE CENE IN MINISTRSTVO ZA SOCIJALNO POLITIKO.

Zagreb, 22. nov. »Večer« doznava iz Beograda, da so v ministrstvu za socijalno politiko pri posvetovanjih o vprašanju pobiranja draginje življenjskih potrebščin prišli do prepričanja, da maksimiranje cen ne vodi do nikakih pozitivnih rezultatov. Zato se v bodoče ne bodo določevale maksimalne cene, preganjale pa se bodo one osebe, ki brezvestno dražijo cene, ki kopčijo blago, dalje karteliranje prodajalcev v svrhu, da se dvigne cena blagu, in oni prodajalci, ki cene blagu ne označujejo javno.

IZENAČENJE PLAČ SODNIJSKIH URADNIKOV.

Beograd, 22. nov. Od 1. januarja 1922 se bodo zenačile plače vseh sodnijskih uradnikov v državi.

KORUPCIJONIZEM CVETE!

Beograd, 22. nov. (Izv.) »Politika« javlja zanimive detajle o aferi pukovnika Mijodraga Mašića, ki je bil od vojnega ministrstva poslan na Dunaj, da nakupi večje množine vojnega materijala. Finančni minister je dvmil o pravilnosti tega potovanja na Dunaj, vsled česar je poslal načelnika lastnega ministrstva ter policijskega šefa Matkoviča na Dunaj. Tam je ponudil polkovnik Mašič s posredovanjem podpolkovnika Sretenoviča, sedaj trgovskega agenta na Dunaju, Matkoviču svoto 100.000 dinarjev, da

ne bi motil njegove vojne kupčije. Ta znesek se je tudi našel pri Sretenoviču v miznem predalu, o čemer je bil napravljen zapisnik. »Politika« zahteva, da se o tej stvari uvede najstrožja preiskava.

KONGRES ŽIDOVSKIH OBCIN V ZAGREBU.

Zagreb, 22. nov. (Izv.) Danes dopoldne se je v veliki saborski dvorani vršil kongres židovskih občin. Istemu je prisostvovalo okoli 50 udeležencev iz cele države ter razum tega še veliko število povabljenih gostov. Na tem kongresu se je razpravljalo v glavnem o verskem in internem vprašanju židov. Razprava, ki je trajala danes čeli dan, se bo nadaljevala jutri. Iz kongresa je bila poslana udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Aleksandru.

UMETNIŠKI DOM V ZAGREBU.

Zagreb, 22. nov. (Izv.) Tukaj se namerava zgraditi umetniški dom, v katerem bi se sestajali umetniki in intelektualci. Ker bi pa postavitev nove zgradbe veljala preogromne svote, se bo v to svrhu začasno adaptiralo prostore kavarne Medulič.

IREDENTISTIČNA ORGANIZACIJA ZA ODTRGANJE DALMACIJE OD JUGOSLAVIJE.

Split, 22. nov. V Trstu se je te dni osnovalo društvo italijanskih iredentistov Dalmacije s programom, naj se odtrga Dalmacija od Jugoslavije in pridruži Italiji.

RATIFIKACIJA BENEŠKEGA DOGOVORA.

Pariz, 22. nov. (Izv.) Iz krogov poslaniške konference se javlja, da se bo ratifikacija beneškega dogovora čimprej morala izvršiti.

PROSLAVA OBLETNICE PRIHODA SRBSKE VOJSKE V SPLIT.

Split, 22. nov. V nedeljo se je svečano proslavila obletnica prihoda srbske vojske v Split. Magistrat je dal postaviti v pristanišču, kjer je pristal parnik s prvimi srbskimi vojaki, spominsko ploščo z napisom, da je 20. novembra 1918 pod regentvom Aleksandra Karagorgjeviča in za vlade hrabrega kralja Srbije Petra I. zmagonosno stopila v ta pristan pod vodstvom majorja Trnokopovića srbska vojska, pozdravljena in blagoslovljena od vsega naroda in meščanstva mesta Splita. Pri svečanem odkritju spominske plošče so govorili splitski župan dr. Tartaglia, pokrajinski namestnik Metličič, mestni poveljnik Stojčić in podpolkovnik Trnokopović. Splitski župan je v svojem govoru naglašal, da predstavlja prihod srbske vojske v hrvatski Split simbolični prihod Srbije na Jadran, na veliko morje, ki meji na svet, ter da pomenja zavzetje te naše obali v imenu vsega jugoslovenskega naroda istčasno prekrstitev Srbije z vodo iz modrega Jadrana v veliko jugoslovensko državo ujedinjenih Srbov, Hrvatov in Slovencev.

STAVKA V LIGURIJI KONČANA.

Rim, 21. nov. Splošna stavka v Liguriji je končana. Začela se bodo nova pogajanja o odpovednem roku na podlagi kolektivnih pogodb. Splošna stavka v Trstu, katero so uprizorili kovinski delavci, bo torej tudi samo malo časa trajala. Listi, ki pišejo, da so zakrivil in povzročili stavko komunisti, nimajo točnih informacij.

IZGREDI IN PLENITVE V BERLINU IN NA DUNAJU.

Berlin, 22. nov. Danes dopoldne se je zbralo več sto brezposelnih na Rosentalski cesti pred prodajalno tvrdke Wertheim. Vodstvo je takoj daljo zapreti vrata in spustiti žalužije. Popoldne je tolpa brezdelnih na Aleksandrovm trgu, razbijala izložbena okna konditorij in kradla razstavljeno blago. Policija je zaprla enega storilca. Množica je nato odkorakala na Gertraudino cesto, kjer je plenila konfekcijske trgovine za moške obleke. Nekateri vlomilci so si kar v prodajalni oblekli nove obleke. Policija je aretirala okrog 50 plenilcev, ki so se spopadli tudi z meščani. Meščanski listi pripisujejo vse te izgrede komunističnim vplivom.

Berlin, 22. nov. Kakor poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung«, so se danes v Berlin-Weissensee vršile plenitve. Množica je udrla v veliko klavnico in jo izropala. Policija je zaprla 40 oseb.

Berlin, 22. nov. Policijsko ravnanje bo v najkrajšem času izdalo prepoved obhodov po mestu, kar bo posledica izgredov, ki so se vršili zadnje dni.

Dunaj, 22. nov. Listi poročajo, da se je večeraj v več ulicah notranjega mesta, posebno v bližini mestne hiše, nabralo veliko število brezposelnih. Prišlo je do incidentov, ker so demonstrantje razbili nekaj izložbenih oken in kradli izložene stvari.

KRIZA NA DUNAJSKI BORZI.

Dunaj, 22. nov. V zadevi oddaje denarja, ki se nabere od taks za obisk borze državi, je danes dunajska borzna zbornica poslala narodnemu svetu spomenico, v kateri predlaga, naj se o dotičnemu zakonskemu načrtu tako dolgo ne posvetuje, dokler zainteresirani krogi temeljito ne prouče nameravani sistem. Na današnji seji borzne zbornice je bil izvoljen ožji komite, ki se bo pogajal z vlado in narodnim svetom o zakonskem načrtu, ki predvideva oddajo taks za obisk borze. Danes je ostala borza, kakor vsak terek zaprta. Izostal je tudi vse zasebni promet. Člani borze bodo danes sklepali o tem, ali naj se jutri borzni promet vzpostavi ali ne.

ROMUNSKI KRALJ IN MADŽARSKI PRESTOL.

Dunaj, 22. nov. Kraljev romunski poslanik na Dunaju dementira v imenu svoje vlade vesti, ki so bile potom časopisja lancirane v javnost in ki trdijo, da je romunski kralj Ferdinand tudi eden izmed kandidatov za madžarski prestol. V vsej Romuniji nihče ne misli na take načrte in zato je poslanik označil vse take vesti za tendenciozno in izmišljene.

Slovensko razumništvo.

V zgodovini nacionalnokulturnega vstajanja in razvoja slovenskih narodov je igrala inteligenca najodličnejšo vlogo. Ta vloga ni bila morebiti pomembna samo po obsegu vznesenega in žilavega dela. Njena najvažnejša poteza temelji v posebnem čustvenem in miselnem odnosu, ki se ga je zavedala napram lastnemu narodu. Odkar deluje slovenski razumniki javno ga vodi neka mistična čustvenost in topla zaverovnost v idejo naroda. Že slovenskim romantikom je bila narodnostna misel izraz idealiziranih podob in najsvetejših človeških stremljenj, dokler se ni zgostila v ruski filozofiji v misel mesijanskega poslanstva, ki bo z blagovestjo slovenske duše odrešila kulturno propadajoči zapad.

Tudi zadnji stoletni razvoj slovenskega naroda in zgodovina kulturnega udejstvovanja slovenskega razumništva nalikuje v vidnih obrisih navedeni splošni smeri. V Ivanu Cankarju in v njegovih sanjah o narodu, o domovini, o materi, o duševnem tvorcu je zapopaden poslednji izraz najglobokejšega, kar je doslej slovenska miselnost iznašla. V omladini, ki je stala pod njegovim vplivom, so se žarodile nezasišane življenjske energije. Bila je kakor omamljena; pripravljala se je na velika idealna dela. V to dobo pripravljena je pala jugoslovenska ideja in našla naravnost zaslepljeno vdanost. Svetovna vojna je naše razumništvo raztrosila po bojnih poljanah, dokler ni učkalo velikega dneva samostalnosti in svobode.

Prišla je domov, da v okvirju nove države vpostavi kulturno vstvarjanje. Toda to je ostala skromna želja, ali boljše spomin na duševno razpoloženje preteklosti. Barbarski načini političnega dela, ki so se uvejavili v novi državi in v posebni meri na slovenski pokrajini, in pa splošna psihoza, ki je zastrupila dušo slovenskega razumnika s patološko abulijo in intelektualnim nihilizmom, je polomila delavne zmožnosti in pustila, da se materijalistični nagoni vojne izživljajo v javnosti, v omladini, v šolstvu, in končno v narodu.

Duševna kriza slovenskega razumništva pa je v neki meri kriza njene narodnostne ideologije. Ta je namreč bila navezana na pojem slovenskega naroda, ki je pet stoletij tvoril najintimnejše gibalno duševnega delovanja naših najboljših duševnih tvorcev. V brezštevnih naporih volje in uma se je bilo ustvarilo telo slovenskega naroda in slovenske kulture. In kakor je Bog nekaj velikega, in resnica, in domovina, in mati, tako je bil slovenski narod dosedanjemu pokolenju vrednota nad vrednotami.

Slovenska demokratična stranka je na svoj način sodelovala pri sedanjih duševnih krizi slovenskega razumništva. Z blatnimi napadi je zasmehovala vrednoto slovenskega naroda, slovenske kulture in slovenskega jezika. Kajti zdi se ji, da je kulturni in sociološki fenomen slovenskega naroda v nasprotju z državno in nacionalno idejo Jugoslavije. Ona misli, da se z nasiljem da uničiti po zgodovini ustvarjeno kulturno in jezikovno telo. In vendar je danes najbolj ugotovljeno dejstvo, da je nesrečna politika te stranke ustvarila plemenski in politični razdor v Jugoslaviji, kakoršen ni obstojal neposredno po preobratu.

Nasproti tej misli se čezdale širi jasno uvidevanje, da se bo enotna jugoslovenska narodnost sama od sebe razvila tekom mirnega sožitja in da je cilj enotnega književnega jezika že postavljen našemu razvoju. Nasilni razpad slovenske kulture bi pomeril oslabljenje bodoče sintetične jugoslovenske kulture. V tem oziru delujejo sile, ki se danes obračajo k duševnemu delu v območju slovenske pokrajine, v pravnem in edino resničnem načinu za naredno in državno edinsivenost.

Ali ni največji polom značaja slovenskega razumništva, da se je uklonilo slovenskemu demokratičnemu časopisju in se zarilo v stržno negovanje svojega gmotnega položaja? Ako se ozremo samo na našo ljubljansko univerzo, ali morebiti smemo trditi, da je v zadostni meri branila moralni ugled svojih članov v slovenski javnosti in med slovenskim narodom? Ali ni zmogla toliko značajnosti, da bi bila v kali zadušila napad na njeno moralno poštenost in da bi bila s premagujočo jasnostjo dokazala edinost med slovensko kulturo in slovenskim narodom in med jugoslovensko nacionalno in državno idejo? Da je prvo dejstvo sedanjosti in da je poslednje cilj, neizbežni cilj mirnega, bratskega razvoja bližnje bodočnosti? Zakaj je klonila in zapustila dedščino, ki so jo zapustili najboljši duhovi slovenskega naroda?

STINNESOVO BIVANJE V LONDONU.

London, 22. nov. (Izv.) Oleda Stinnesovega prihoda na Angleško krožijo tukaj razne in zelo nasprotujoče si vesti. Glasom nekaterih vesti namerava Stinnes nakupiti nekatere premogovnike, druge vesti naglašajo, da gre očitno za gospodarsko reorganizacijo Rusije, tretje vesti zopet povdarjajo, da ima Stinnesov prihod velik politični pomen. Poroča se nadalje, da je Stinnes svoj odhod za nedoločeno čas preložil. Ni izključno, da se bo Stinnes iz Londona podal v Pariz, kjer se namerava baje pogajati zaradi ustanovitve obširne anilinske industrije.

ANGLIJA IN GLASOVANJE V ZAPADNI MADŽARSKI.

London, 22. nov. (Izv.) Kakor poroča diplomatski dopisnik »Daily Telegraph« iz Pariza, se je angleški zastopnik na poslaniški konferenci izjavil, da je Avstrija popolnoma upravičena zahtevati odpoklicanje madžarskih čet iz glasovalnega ozemlja v Zapadni Ogrski ter zasedbo spornega ozemlja po medzavezniških četah in pa po orožništvu.

Borzna poročila.

Zagreb, 22. nov. Devize: Berlin 108—113, Italija izplačila 1260—1270, ček 1240—1260, London izplačilo 1200—1215, Newyork izplačilo 304—308, Pariz 2225—2250, Praga 325—333, Švica 5600—5750, Dunaj 5,10—5,20, Bukarešta 185—0, Budimpešta 34,50—35. Valute: Dolarji 305—307, avstr. krone 0—6, carski rublji 24—30, nem. marka 120—130, rom. leji 0—202, ital. lire 1250—1260, angleški funti 1180—1200.

Zagreb, 22. nov. (Izv.) Na današnji borzi se je kupčija z devizami povoljno razvijala za našo krono. Devize London, Pariz, Praga, Berlin so nazadovale. Dolarji (blago) so notirali 305, (denar) samo 300 K.

Beograd, valute: dolarji 80, leji 50, marke 35. Devize: London 315, Pariz 570, Curih 1350, Praga 82, Dunaj 8,40, Berlin 29, Milan 330, Budimpešta 9.

Praga, valute: marke 34,10, švic. franki 177,50, lire 386, franc. franki 670,50, funti 379,50, dolarji 95, dinarji 118,25, leji 70,50, levi 55,25, avstrijske krone 1,23 in pol, poljske marke 1,40.

Dunaj, 22. nov. (Izv.) Situacija na današnji borzi je bila nespremenjena ter se jutri ne vrši noben sestanek na borzi. Danes se je sklenilo, da se predloži vladi obširna spomenica, v kateri se bo zahtevalo odpravo naloženih pristojbin. Zaradi ukinitja Clearing-prometa so vsi trgovski krogi občutno prizadeti.

Curih, devize: Berlin 1,97, Newyork 531, London 2119, Pariz 3516, Milan 2190, Praga 5,65, Budimpešta 0,58, Zagreb 1,70, Varšava 0,17, Dunaj 0,18, avstrijske krone 0,12.

Cehi in Nemci.

Izrekli smo že ponovno mišljenje, da sta za srednjeevropske male države v bodoče dve možnosti glede zunanje politike. Ali stvorijo med seboj krepko zvezo, ki bi se, ako bi bila dovolj trdna in trajno sklopljena, mogla udeleževati na zunanji kot močna celota in posegati inicijativno v potek svetovnih dogodkov ter se na ta način obvarovati onih žaljenj in omaloževanj, ki danes zadevajo posamezne male države. Druga možnost je, da ne pride do take zveze, vsled prevelikih nasprotij med posameznimi srednjeevropskimi državami in pa še bolj vsled različnega razmerja posameznih držav. V tem slučaju bi bile posamezne srednjeevropske države pritegnjene k velikim sosedom, seveda v navzkrižnem razmerju, tako da bi odsevala velika nasprotja med osnovnimi evropskimi mednarodno-političnimi kombinacijami in bile zapletene v njih konflikte.

Najbolj realna kombinacija v balkanizirani srednji Evropi je doslej češko - jugoslovska zveza. Zato nam je vedno prvostvorna važnost, ako vidimo, da si Čehoslovaška zboljšuje svoj vnanji položaj. In vedno poslušamo z napeto pozornostjo, kadar spregovorijo češki vnanji minister Beneš.

Te dni je govoril med drugim tudi o razmerju do Nemčije. Ta točka je posebne pozornosti vredna. Saj je Čehoslovaška po svoji legi na severu, zapadu in jugu obdana z Nemci; kakor politični polotok moli ves glavni del države nemški teritorij, od katerega odpade glavni del na Nemčijo, a manjši na Avstrijo. Naravnost osnovnega pomena je za Čehoslovaško, kako bo zanaprej njeno razmerje do Berlina.

Kakšno je bilo to razmerje v zgodovini, je dovolj znano. Prav tako je znano, kako tesne gospodarske stike imata državi v sedanosti. Oboje je povdarjal tudi Beneš in pri tem opozoril na važnost, ki jo ima razmerje med vzhodom in zapadom Evrope za češko - nemško razmerje. Mi bi k temu konkretno še pristavili: kako razmerje bo vladalo med Nemčijo in Rusijo ter med njima ležečimi malimi državami. To pa je zopet ono vprašanje, ki smo ga naznačili uvodoma.

A naj se že politične zveze v bodoče urede kakorkoli, pozicija Čehoslovaške bo tem močnejša, kolikor bolj se bo uredilo njeno razmerje do lastnih državljanov nemške narodnosti, oziroma razmerje čeških Nemcev do države. Zato z veseljem sprejemamo poročila, kako se sudetski Nemci sprijaznjujejo z češko državno mislijo. Ako se ta razvoj ukorenini in utrdi in ako pride res do podobnega razmerja kakor je n. pr. v Švici — o čemer pa smo seveda za enkrat — o močno skeptični — bi se s tem nedvomno olajšale tesnejše vezi z Nemčijo samo. Ako bodo češki Nemci vroglji postali ne nepremostljiva ovira prijateljstva med obema državama, marveč celo pomoč in pospeševanje medsebojnih stikov, takoj bo lahko čehoslovaška politika zaznamovala svoj izredni uspeh, ki ga bomo vedeli ceniti zelo visoko.

Zakaj o tem posebej razpravljamo? Nele, ker želimo bratski državi notranjega miru in sporazuma, marveč tudi zato, ker se nam zdi, da se za bližnjo bodočnost pripravila zveza med Rusijo in Nemčijo. Ako naša prognoza ne vara, nam je gledati v njej važen kazipot tudi za smer prakse in belgarijske politike. Opozorjamo le na to možnost, ki more dati sedanjemu kaosu na našem kontinentu naenkrat novo strukturo. Ako bomo predčasno spoznali prve konture novega nastajanja, lahko dosežemo iz tega velike koristi. Zato je tudi poglavje o čeških Nemcih važno.

Vprašanje jezikovnega pouka na naših srednjih šolah.

Sirijo se vesti, da misli višji šolski svet s korenito potezo preurediti jezikovni pouk na naših srednjih šolah: nemščina naj se kot obvezni predmet odpravi in potisne v vrsto prostih predmetov, in povrh vsega še, naj se ponuže le v višjih razredih. Ta zadeva je v svojih posledicah dalekosežna, zato je potrebno, da ji javnost posveti vso svojo pažnjo, predno bomo postavljali pred dovršeno dejstvo. Utemeljevanje nameravanega koraka je povsem nesrečno, ker se skuša vstvariti zvezo med dvema popolnoma dispartatnima vprašanjema: poglobitev v pouk srbohrvaškega jezika se naj izvrši na rovaš pouka nemščine. Temeljiti priučitvi drugega državnega jezika ne bo nihče ugovarjal; vendar je treba to zadevo popolnoma ločiti od vprašanja nemškega pouka. Naloga, ki bi morala biti odkazana temu jeziku na naših zavodih, je, omogočiti dijakom dostop k zakladom svetovne znanosti. Še tako korenito znanje naših dveh drž. jezikov ne more vstvariti nadomestila za kak drug sje-

točni jezik, ker še ni znanstvene literature — predvsem ne špecielne — ne v slov. ne v srbohrvaščini. Dijak, ki razen teh dveh jezikov ne obvladuje nobenega svetovnega živega jezika (n. pr. absolventje hum. gimnazij) je nespodoben za vseučiliški študij. Iz tega izvira torej kategorna zahteva, da naj se dijak tekom srednješolskega študija priuči vsaj enega modernega svetovnega jezika. Za nas pridejo v poštev predvsem francoščina in nemščina (v komercijelne svrhe tudi italijanščina!) Pribijem, da stojimo na stališču proste izbire, kakor je bil že prej usod v Srbiji, in kakor predvideva tudi novi šolski načrt. Stariši naj se sami odločijo, katerega jezika naj se otrok uči. — Ni naš namen omaloževati pomen drugih svetovnih jezikov za nas, temveč obrazložiti dejstvo, da pride za naše razmere nemščina v prvi vrsti v poštev kot svetovni jezik.

Cela naš preteklost, vsa naša zgodovina, je tesno spojena z nemštvom; brez znanja nemškega jezika bi nam bilo onemogočeno poglobiti se celo v lastno preteklost in znanstveno preiskovanje lastnega jezika in lastne zgodovine (Valvasor!). Ne bomo se mudili pri tem, da so si Nemci s sistematičnim prizadevanjem ustvarili svojo svetovno literaturo s tem, da so prevedli vsokoličkaj znamenito tujo literaturo; povdarimo le to, da so seminarji in učni zavodi vseh univerz, in knjižnice na našem ozemlju prenatrpane z nemškimi učnimi pripomočki, ki bi bili brez znanja nemščine raven materijal. To velja za slavistiko pravno tako kakor za kako drugo stroko (omenili bi le »Arhiv für slavische Philologie«). — Nemščina kot taka, nam ne more sedaj, ko živimo v lastni državi in nam je naša individualnost zasigurana, nič škodovati. Da obstojajo močni gospodarski stiki s severnimi sosedmi, se ne da tajiti.

Te razloge podajamo javnosti, kakor sicer ni popularno, podajati jih, osobito v tej dobi.

Posegati v organizatorično delo poklicanih faktorjev si ne usojamo; vendar pa mislimo, da je pri racionalnem izrabljanju časa možno urediti jezikovni pouk na srednjih šolah tako, da se predmeti drug drugega ne ovirajo, ampak da pride vsak posamezni do veljave. Na vsak način mora veljati kot pravilo, da se pouk srbohrvaščine ne sme razširjati na škodo modernega in svetovnega jezika; boli primerno bi bilo, na rovaš klasičnih jezikov.

Dijaštvo iz Slovenije, ki študira v Pragi in Pribramu

Je na sestanku dne 15. nov. 1921. sklenilo odposlati g. ministru prosvete v Beograd sledečo resolucijo:

Gospodu ministru za prosveto, Beograd!

Dijaki iz Slovenije, ki študirajo v Pragi in Pribramu in ki so prosili na podlagi naredb ministrstva za prosveto dne 20. julija 1921. V. N. št. 2163 za štipendijo, Vam pošiljajo sledečo resolucijo:

Po večletni vojni službi se je zbrala v Pragi in Pribramu zopet visokošolska omladina iz Slovenije, da študije, katere je tik pred vojno začela, nadaljuje in dovrši. Prisiljena je bila podati se v tužino, ker v domovini za njo še ni bilo in še ni šol. Spremenjene življenske razmere po vojni pa so privezale dijaštvo na podporo pokrajinske vlade za Slovenijo in na ljubljanske visokošolske podporne fondе. Do konca preteklega šolskega leta so temu dijaštvu podeljevali štipendije ljubljanski podporni fond: medicinski fond zdravstvenega odseka za Slovenijo in Istro, tehniško - visokošolski fond, poverjenstvo za prosveto in vero, poverjenstvo za kmetijstvo in fond za obrtno in trgovsko šolstvo. Vsi ti dohodki pa niso zasigurali dijaštvu obstanka, tako da se je že zadovoljevalo. Da pa se je denar od fondov in pavšalne podpore od pokrajinske vlade pravilno razdelil na poedlnca, si je ustvarilo vse to dijaštvo iz Prage in Pribrama »Slovensko dijaško združenje v Pragi«, to je ekonomsko organizacijo, ki je člane zastopala pri vladi in fondih. Tako je bilo do konca šolskega leta 1920/21.

Dne 20. julija pa je izšla naredba »ministrstva za prosveto«, v kateri ministrstvo razglasa, da se za prihodnje šolske leto centralizirajo in izjednačijo vse štipendije cele kraljevine.

Dijaštvo je vložilo prošnje, ki so zadoščale zahtevam stavljenim za podelitev štipendije do dne 20. avgusta 1921 pri pokrajinski upravi za Slovenijo. Ta je odposlal opremljene prošnje na ministrstvo za prosveto. Dijaštvo pa še danes čaka njih rešitev.

Konstatiramo, da se naredba ministrstva za prosveto ni niti preklcala niti izvršila, četudi smo že v tretjem mesecu šolskega leta. Nedosednost je v tem, da se pričenjajo podeljevati štipendije zopet po starem sistemu, deloma od centralne vlade (ministrstvo za narodno zdravje: 1600 kron, ministr-

sivo za prosveto: 900 kron čehosl. itd.), deloma pa od pokrajinskih uprav n. pr. hrvaška pokrajinska uprava, zdravstveni odsek: 900 Kč, bosanska pokrajinska uprava 250 din., dalmatinska pokrajinska uprava: 450 din. itd. Mi dijaki iz Slovenije pa še do danes od pokrajinske uprave nismo prejeli nikake rešitve.

Vprašamo g. ministra ali si je svest, koliko je škodovala neizpolnitev te naredbе dijaštvu in koliko ugledu vlade in države.

Resume: 1. Vlada je izdala naredbo o izjednačenju štipendij, te naredbе ni izvršila, četudi je do danes ni preklcala.

2. Zakrivila je z izdajanjem te naredbе, da to leto še nismo dobili od ljubljanskih podpornih fondov nikakih štipendij in da bi bile tudi te, v slučaju podelitve, malenkostne, ker so tudi fondji računali z naredbo in si niso preskrbeli sredstev potrebnih za tak proračun.

3. Zakrivila je bedno finančno stanje dijaštva iz Slovenije in drugih pokrajin, ki nima sredstev niti za vsakdanje preživljanje, niti za študije, medtem ko je drugim to s centralnimi štipendijami omogočeno.

4. Povzročila je, da se že češka javnost in časopisje bavi s tem vprašanjem.

Zatorej zahtevamo:

1. da centralna vlada v smislu naredbе z dne 20. julija 1921 V. N. 2136 izenači štipendije vseh visokošolcev v inozemstvu do višine eksistenčnega minimuma (za Prago in Pribram 1300 Kč — entisocristo čehosl. kron), priloga, s stalnim kurzom — za Češko v Kč — in to najkasneje s 1. januarjem 1922. ter razven tega krije vpisnine in izpitne takse;

2. da centralna vlada krije deficit do eksistenčnega minimuma (1300 Kč), ki bi nastal vsled podelitve nezadostnih štipendij od strani pokrajinske uprave za Slovenijo oziroma ljubljanskih fondov in to za mesec oktober, november in december 1921.

Opozorjamo vlado, da moramo, v slučaju neugodne rešitve, zapustiti Prago in študije še mi podpisani, kakor so morali vsled finančne katastrofe storiti že nekateri naši tovarši.

Praga, dne 14. novembra 1921.

Sledi 90 podpisov.

Varstvo umetnin v Dalmaciji.

Zadnji čas so se vedno bolj množili slučajji, da so tujci, predvsem inozemci z »zdravo« valuto, v velikih množinah nakupovali umetnine, posebno starejša dela in jih izvažali iz Dalmacije. Da se tako početje v bodoče onemogoči, oziroma vsaj močno omeji, izdala je te dni pokrajinska uprava v Splitu naredbo o zaščiti umetniških del. S to važno naredbo se stavlja pod državno varstvo vsi predmeti umetniško-zgodovinskega ali sicer kulturnega značaja. To velja tako za javne in v privatni lasti nahajajoče se umotvore. Kot take navaja naredba: antikvarske predmete, slike, kipe, novce, razne produkte tekstilnih umetnosti, poleg tega proizvode narodne ljudske umetne obrti, narodne nošnje, orožje, stare rokopise in tiske, itd. Kot vidimo je vrsta naštetih predmetov, ki se brez dovoljenja pokrajinske uprave ne smejo izvažati, zelo obširna. Razven tega je določeno, da javne korporacije in družbe, ustanove in zavodi naštetih predmetov brez oblastnega dovoljenja ne smejo ne prodati niti sicer prepustiti jih komu drugemu. Zanimiva je tudi določba, da more ministrstvo prosvete na predlog dalmatinskega pokrajinskega konservatorija zabraniti tudi izvoz del še živečih umetnikov, oz. takih, ki po njihovi smrti še ni preteklo 20 let in na katere se zgornja določila v splošnem ne nanašajo. To pa samo v slučaju, če so ti umotvorci posebnega pomena za »našo zemljo«, kot pravi to tekst naredbе. — Bil je že skrajni čas, da je tudi dalmatinska vlada končno izdala to nadvse hvalevredno naredbo, s katero je omogočena vsaj kolikor toliko uspešna kontrola nad izvozom umetniško in zgodovinsko važnih predmetov izvan meja pokrajine, kjer se nahajajo. Zeleni bi bilo, da bi tudi osrednja vlada v tem smislu sklenila čuvati vsaj ono, kar smo še rešili pred pohlepimi tujci. Saj itak nimamo mnogo umetniških spomenikov, pa niti na te ne pazimo, kot bi bilo treba. O tem bi posebno Slovenci vedeli mnogo povedati, še več pa razne javne in zasebne zbirke v Avstriji, posebno na Dunaju, in drugod. V dunajskem dvornem muzeju so cele sobe polne predzgodovinskih in rimskih izkopin, ki so vse romale iz naših krajev v avstrijsko prestolico. Na najzanimivejših komadah onih znamenitih zbirk opazijo listke kot: Waltsch in Krain, Laibacher Moor itd. Do danes se naša vlada ni pobrigala, da bi se te zbirke vrnile domačim zavodom. Treba pa je, da se take stvari za bodočnost brezpogojno preprečijo. — kd —

Gospodarstvo.

Novo italijansko parobrodno društvo »Societa Adriatica Lloyd« je osnovalo v Benetiji novo parobrodno društvo pod imenom »Camaro Societa di Navigazione« z glavnico 6 milijonov lir, katere se lahko poviša na 10 milijonov lir.

Nabava denarnega drobiža. Finančni odsek zakonodajnega odbora je prejel naredbo, katere odreja nabavo drobiža in odredbo, katere predpisuje nabavo državnih bankovcev po 1/4 dinarja v nominalni vrednosti 50 milijonov dinarjev v svrhu zamenjave kronskih bankovcev po 1, 2 in 10 kron.

Švicarski proračun. Švicarski proračun za leto 1922 izkazuje 423 milijonov 115.900 frankov dohodkov, 529 milijonov 297.058 frankov izdatkov, torej znaša deficit 106 milijonov 181.158 frankov.

Izvoz žive živine v Italijo dovoljen. Ministrstvo za kmetijstvo in vode v Beogradu obvešča z brzojavko od dne 16. novembra 1921, vt. št. 8266, da je italijanska vlada dovolila uvoz naše živine v Italijo pod pogojem, da se ista v Trstu in Ankoni pokolje. To se objavlja zainteresovanim v zvezi z razglasom z dne 20. oktobra t. l., št. 3898/vet., Uradni list št. 129 radi ravnanja.

Dobava amonijevega solitra, trinitrotolnola in plinovega oia. Uprava smodnišnice v Kamniku razpisuje za dan 20. decembra t. l. tajno ofertalno licitacijo in sicer prva skupina: za dobavo 90.000 kg amonijevega solitra in 10.000 kg trinitrotolnola, druga skupina: za dobavo 10.000 kg plinovega oia za diesel-motorje. Vsi interesi, ki bodo vložili pisemne oferte, se pozivajo, da se zglase 20. decembra 1921 v pisarni uprave smodnišnice v Kamniku, da prisostvujejo omenjeni licitaciji. Pogoji so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Finančna situacija Švice se od dne do dne slabša. Padec valute sosednih držav, posebno nemške marke je vzrok, da sosedne dežele v Švici

Dnevne vesti.

Zbor zapnikov SKS se je vršil zadnji nedeljo v Mestnem domu v Ljubljani ob navzočnosti ministra g. Pucelja, ki je poročal o političnem položaju. Zbor je odobril dosedanje delovanje svojih poslancev ter sprejel 8 resolucij, med temi omenjamo: izenačilo se naj davčna bremena in zakoni; v proračunu naj se zmanjšajo dosedajni izdatki, ne pa da bi se sklenili davki; parlament naj začne redno delovati; agrarna reforma naj se izvede dosledno in brezobzirno; vojaški zakon se naj prilagodi potrebam in zahtevam ljudstva, a vojni minister naj bo civilist; proti korupciji in potratnosti imetja se naj začne odločni boj.

Odlikovanja gen. ravnatelja g. Gustava Pirca z redom sv. Save III. razreda je izvršil v ponedeljek minister g. Pucelj osebno na izredno slovesen način.

Novi poveljniki našega orožništva. Dosedanji poveljnik mesta Beograda polkovnik Dragoljub Lj. Uzun - Mirković je imenovan za komandanta celokupne žandarmerije.

Defraudacije in stranke. Ni naša navada polemizirati s »Pandelikom« pač pa hočemo opozoriti gotove ljudi okoli »Pandelika« in »Jutra« naj predno pridejo s kakimi senzacijami na dan pogledajo med lastnimi vrstami, če je vse tako pošteno, kot bi morali biti. Spominjaj se samo pok. Miklavca in naj lepo molče. Če ne bomo tudi mi znali javnosti servirati z lepimi in čednimi stvarmi.

Nedovoljena agitacija. Pretekli teden v četrtke so pripovedovali svojim starišem učenci iz ljudske šole v Krčevini pri Mariboru, da jih je šolski katehet pater Ciril pozval, naj mu dajo roko in mu obljubijo, da postanejo Orli. Za slučaj pa — tako jim je zagrozil — da dane obljube ne bodo držali, se jim bodo roke posušile. Takih gorostastosti dosedaj še nismo slišali. Priče so na razpolago. Pisec bi tega ne spravil v javnost, ker ga ne žene v to strankarska strast, ako to ne bi bilo v interesu naše mladine neobhodno potrebno, kajti ako že ljudska šola postane pozorišče ljute strankarske in svraštva Slovencev proti bratu Slovcu, potem se nam odpira žalostni pogled v bodočnost. Šolskih oblasti dolžnost je, da napravijo agitaciji v šoli konec.

Gotica ni dovoljena za brzojavke pisane v nemškem jeziku. Ministrstvo pošle in brzojavke v Beogradu je odredilo, da morajo biti brzojavke v nemškem jeziku pisane z latinico. Gotica ni dovoljena, ker je naraščaj v brzojavni službi ne pozna in mu delajo brzojavke pisane v gotici težkoc.

V svrhu informacije javnosti se glede uvozne carine na znanstvene knjige objavlja nastopno: V zmislu izprememb in dopolnitev zakona o splošni carinski tarifi z dne 30. julija 1921 C. br. 44.008 Uradni list 89/239 ex 1921 so knjige, ki so pisane ali tiskane v tujem jeziku in ki so mehko vezane, proste uvozne carine, dočim so knjige, pisane ali tiskane v našem jeziku podvržene uvozni carini in sicer mehko vezane 150 oziroma 80 dinarjev, trdo vezane pa 190 oziroma 120 dinarjev za vsakih 100 kg višje postavke, veljavno v razmerju z inozemstvom, napram kateremu se uporablja maksimalni tarif, nižje pa v razmerju z državami, napram katerim postopoma po maksimalnem tarifu. Trdo vezane knjige tujih jezikov plačujejo uvozno carino 20 dinarjev za vsakih 100 kg.

Kolkovanje garancijskih pisem. Občinstvo se opozarja, da se mora za garancijska pisma donesil predpisano tako v kolkih ž, ko se predložijo generalni direktaciji državnega računovodstva v registracijo, sicer zapadejo tako izdajatelj kakor tudi prejemnik takih garancijskih pisem, kazni.

Taksa od pobotnic, izstavljenih denarnim zavodom. Občinstvo in zlasti denar-

ni zavodi se glede kolkovanja priznanic (pobotnic) v zmislu tarifne postavke 33 začasnega zakona o takсах in pristojbinah (Ur. list št. 100/1921 opozarjajo na sledeče: 1. Ako kdo položi pri denarnem zavodu denar, da mu ga ta zopet izplača, čeprav potom drugega zavoda, je o izplačilu izstavljena pobotnica takse oproščena. 2. Taksi podvržene so samo pobotnice o gotovi vsoti, katere je smatrati za odškodnino (protivrednost) za delo, uslugo, prodane predmete ali vobče za poravnanje izvestne obveznosti. Takso je v teh primerih plačati v kolkih na pobotnici, ki se izročijo onemu denarnemu zavodu v tuzemstvu, kjer se izplačilo defansko izvrši. Ako pa se plačilo nakaže v inozemstvu, se plača taksa pri nakazujočem tuzemskem denarnem zavodu. V sled tega ne podležajo taksi potrdila denarnih zavodov, ki jih izdajajo za položeno vsoto, da se izplačajo po drugem zavodu. (Olej razglas finančne delegacije z dne 17. nov. 1921 št. B II 50/99 v Uradnem listu).

Petrolejeve rafinerije na Poljskem. Poljska ima 73 rafinerij za mineralno olje, v katerih se predela na leto 1.100.000 ton nafte. Največje rafinerije so državna last, in sicer: v Drohobiču (260.000 ton), Limanova (120.000 ton), Vacuum Oil v Diecih (120.000 ton) ter Galicia v Drohobiču (80.000 ton).

Poljske državne banke kupujejo zlato. Filijalka krakovske državne banke je nakupila zlata za 100 mil. poljskih mark. Enako so napravile tudi druge filijalke, katerih je na Poljskem 80, pa še rajši več ko manj. Banke so izkoristile izboljšanje kurza poljske marke.

Gdanske železnice v poljski upravi. Kakor poročajo poljski listi, bodo prešle vse gdanske železnice 1. dec. t. l. v upravo poljske republike.

Židovsko bogastvo na Francoskem. Narodnogospodarski pisatelj Richard Bringe piše v »Libre Parole«, da imajo židje na Francoskem več kakor tretjino vsega narodnega premoženja. Narodno imetje Francozov se ceni na 310 milijard, od katerih pade na židovske finančnike več kot 100 milijard, in sicer ravno onih 100 milijard, od katerih se plačuje neznatno malo davka. Rothschildova družina ima osemkrat toliko imetja kakor vse francoske občine vkup.

Obveznice 7 % državnega investicijskega posojila so prispеле in so subskribentom pri onih mestih, kjer so podpisali posojilo, na razpolago. Konzorcij za 7 % državno investicijsko posojilo.

Nekaj za našo filatelijo. — Poštna uprava Costa - Rica je izdala ob priliki stoletnice svoje neodvisnosti jubilejne znamke in sicer po: 2, 3, 5, 6, 15 in 30 centimov. — Razpisani poštni urad. Razpisana je poštarska služba pri poštarnem uradu v Mostah pri Ljubljani. — Otvoritev telebonske centrale in javne govorilnice v Trebnjem. V Trebnjem se je otvorila telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet. Uvrščena je kakor končna postaja v napeljavu Novo mesto — Trebnje. Posredovalna postaja je Novo mesto. — Vsi častniki in vojni invalidi, ki še niso bili tekom septembra, oktobra ali novembra t. l. superabitrirani od sedaj postajo občinski komisiji, naj se predstavijo komisiji pri vojnem okrogu dne 30. novembra od 8.—11. ure in od 14.—16. ure. S seboj naj prinese predpisana »zaslišanja« in svoje vojaške dokumente, če jih še niso odposlali na vojni okrog.

Razpisana je služba okrožnega zdravnik za zdravstveno okrožje Radenci do 15. decembra t. l.

Zelite srečke Kola jugoslovske sester? Dobite jih v vsaki trafiki, z računom pa lahko v restavracijah in kavarnah.

Prodaja poštini vrednotnic. — Počeni s 25. novembrom t. l. bodo prejemali prodajalci, ki imajo pravico do prodaje poštini vrednotnic, vse vrednotnice zopet pri poštini blagajni na glavnem poštarnem uradu Ljubljana I in ne več v poslopiju iliharmoničnega društva na Kongresnem trgu.

Himen. Poročil se je danes v Dobropolju na Dolenskem g. Ivan Videmšek, kovač v premožovniku v Kočevju z gosp. Marijo Zupančič. Cestitamo!

Ustrelil tatu na drevesu. Včeraj se je vršila pred dež. sodiščem obravnava proti 18letnemu pečarskemu vajencu Franču Koželju iz Tačna. V najvišji sodni sečili so se namreč oglašili na vrtni njegovoga doma večkrat tatovi sadja. Neko noč čuje fant, da so zopet tatovi na drevu. Vstal je dečko, vzel vojaško karabinko in ustrelil proti drevesu z namenom, da prepoči tatove. Nesrečen slučaj pa je bil, da je zadel kroglja 19letnega fanta ign. Kerkerja, ki je nekaj dni po dogodku vsled dobljene rane umrl v deželni bolnici. Fant je bil obsojen na tri tede strogega zapor.

Črne kože v Osleku. Družina Kovačević v Osleku je zbolela za črniimi kozami. Oblast je izdala najstrožje odredbe, da se ta bolezen ne razširi.

Dobra prijateljica. Marija Kogeljnik z Dolenskega in Viktorija Novak iz Novoga mesta sta šla skupaj po svetu, da povzeta službo. Ko sta v Zagrebu skupaj prebivali je Novakova ukradla Kogeljnikovi vso prilago v vrednosti 13.000 kron in potem še ponoči izginila. Dne 17. novem-

dra pa je policija Novakovo zasačila ter jo izročila sodišču. Novakova je tatvino priznala in povedala, da je ukradeno prilagojeno prodala za 800 kron.

— Razno. Od vojakov je pobegnil 22-letni Ciril Zupan, rojen Podturnom, obč. Naklo, okr. Kranj. Ubežnik je majhne šibke postave, kostanjevih las, sivih oči in podolgačnega obraza. — V noči od 17. na 18. novembra je bil iz zaprte tovarne g. Matjana v Sp. Hrušici ukradeno troje konjinskih jermenov. Škoda znaša 30.000 kron.

Železničarjem!

V smislu sklepov pos. žel. organizacij se je vršil dne 20. t. m. v Zagrebu sestanek vseh organizacij, na katerem se je dosegel sporazum za koalicio in se je sestavil sledeči zapisnik: Delegati strokovnih organizacij železničarjev kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se sporazumejo sledeče: Podpisane organizacije sklepajo koalicio strokovnih železničarskih organizacij na sledeči osnovi: 1. da se takoj povišajo železničarjem dohodki in se jim da nemudoma enkratni nabavni prispevek; 2. da se umakne iz zakonodajnega odbora narodne skupščine podnešen predlog ministrstva saobračaja o novem železničarskem zakonu in da se predloži osnutek iz meseca maja 1920 z vsemi protipredlogi in da se takoj s strani narodne skupščine skliče anketa koaliranih železničarskih organizacij; da na tej anketi prisostvujejo s strani koaliranih organizacij samo železničarji. 4. Vrhovno vodstvo koaliranih organizacij predstavlja 8 delegatov: Narodne organizacije 4, Saveza železničarja 2, Udruženje železniških činovnika 1, Prometna Zveza 1, katere imenujejo poedine organizacije in ki morajo priti s polnoobmočjem v nedeljo 27. nov. 1921 ob 10. uri dop. v Beograd, hotel Bajloni, Zagreb, 20. nov. 1921. Udruženje Beograd: Joca Stanovjevič. Udruženje Sarajevo: Kosta Pavlič. Udruženje Zagreb: Baljkas Jerko. ZJZ Ljubljana: Blaž Korosec. Savez železničarja Zagreb: Milan Pač. Udruženje žel. činovnika Ljubljana: Crnigoj, Dasovič. Prometna Zveza Ljubljana: Breskvar.

Ljubljana.

— **Koncert**, ki ga priredi Jugoslovansko novinarsko združenje dne 1. decembra v hotelu »Union« v proslavo obletnice ujedinenja Srbov, Hrvatov in Slovencev s sodelovanjem vseh ljubljanskih pevskih društev bo gotovo podal zelo zanimivo sliko, ki bo nudila vsem ljubiteljem lepega petja ne samo velik užitek, temveč tudi priliko primerjati, v koliko so posamezna pevska društva v Ljubljani napredovala v glasbenem oziru v svojem dosedanjem razvoju. Spored posameznih pevskih in glasbenih društev se bo objavil pravčasno. Gotovo je, da bo privedel privablja občinstvo vseh ljubiteljev. Za privedel vlada že sedaj živahnemu zanimanju ne samo v Ljubljani, temveč tudi v vseh glasbeno naobrazenih krogih na deželi.

— **Plenske vaje filozofov, juristov in medicincev** se radi ovir vrše v nedeljo 27. tm. točno ob 20. uri in ne kakor je bilo naznanjeno v soboto 26. tm. Odbor »Flume«.

— **Razsodišča za planarce in elektrarne.** Oddelek ministrstva pravde v Ljubljani ustanovlja razsodišče za razsojo sporov med planarimi in elektrarnami ter njih odjemalci glede cen za plin in za električno energijo. Za predsednika razsodišča je imenovan sod. svetnik g. dr. Ed. Pajnič.

— **Društvo »Soča«** naznanja, da priredi dne 4. dec. v Mestnem domu Miklavžev večer. Za otroke (v spremstvu staršev) začetek točno ob 3. uri pop. Za odrasle začetek ob pol 8. uri zvečer. Pošten odbor bo sprejel darila celo dopoldne istega dne v Mestnem domu.

— **Polonica Kalan**, nekdanja gosposinja naših pesnikov Ketteja, Murna, Golarija, Petruška I. dr. je večeraj 21. t. m. ob 5. uri pop. v 74 letu svoje starosti mirno v Gospodovo zaspa. Pogreb ranjce bo danes 23. tm. ob pol 4. uri pop. iz hiše žalosti, Florjančeva ul. št. 15. — Naj v miru počival!

— **Anžič ev. Korbar.** — **Občinsko gospodarstvo v Dobrunjah.** — Svoječasno smo poročali, da je tožil bivši dobrunjski župan, znani med in povojni mogotec Korbar posestnika Antona Anžiča iz Stupanje vasi zaradi žaljenja časti. Anžič je namreč očital Korbarju razne nerodnosti in občinski upravi in izkoristil županskega mesta v lastno korist. Očital mu je popolnoma samolastno brezobzirno postopanje in obsojal sploh koruptni režim takratnega občinskega gospodarstva. Obtoženi Anžič je ponudil za svoje žalitve dokaz resnice in sodišče je ta dokaz pripustilo. Predvčeršnjem se je vršila ponovna obravnava, pri kateri je nastopil Anžič dokaz resnice svollu doživetev. Zanimljivo je bilo tozadevno več merodajnih prič, ki so v polnem obsegu potrdile vsega obsojanja vredno občinsko gospodarstvo. Tako smo med drugim zvedeli iz pričevanja prof. dr. Lokarja, da je bivši župan Korbar izrazil vsako priliko v svojo lastno korist. Ko se je zahotelo od njega, da naj predloži občinske račune se je mož skrajno malno izgovarjal, da je račune izgubil. Osobitev je znal mož izrabiti zgradbo nove šole. V istem času je namreč gradil tudi svoje nove poslopje. Tudi pri šolskem svetu ni imel Korbar urejenih računov. Najbolj kočljiva postavka pri teh računih je premog. Dalje je imel Korbar tudi smolo, da so našli na njegovem podstrešju več vreč, težkih okrog 600 kg. Korbar je izjavil komisiji, da je v vrečah sol. Ko pa so odprli te vreče se je spremenila sol v sladkor. Poleg tega pa je imel Korbar drzno čelo, da je na najvišji zahtevni način preganjal svoje nasprotnike in ni iziral sredstev, da jih uniči. Znanost za njegov nastop je dogodek s Četinom. Tega moža se je hotel Korbar na vsak način izčiniti. Sklenil je, da ga spravi k vojakom. Ker pa je bil Cerin že preko 50 let star si je pomagal na ta način, da je potvrdil letnico na njegovem krstnem listu. Prišli pa so prevari na sled, s tem se je pečalo tudi državno pravdnstvo — s kakim uspehom se ni povedalo — in Cerin je bil oproščen.

— V svrhu se natančneje označe kolega Anžiča in njegovih prijateljev postopaj

nja Korbarja, ki je imel pri tem še predrzno nehoti na brutalno, brezobzirno in nasilno postopanje naših bivših avstrijskih oficirjev. V neki tukajšnji prvovrstni hotel je prišel poznat častnik iz prejšnjih časov, sedaj pridelen naši armadi, major Strekelj. Prišel je v spremstvu dame in zahteval od vratarja sobo. Vratar ga je vljudno opozoril, da ne sme dati častnikom sobe brez dovoljenja od komande mesta. Ker major tega dovoljenja ni imel, mu seveda vratar nikakor ni mogel dati sobe. To pa je majorja tako razljutilo, — bržkone je še bolj podnelo njegovo jezo, ker je bila navzoča dama — da je začel kričati in vpiti in sploh tako surovo zmerati, da se njegov nastop nikakor ne more strinjati z njegovim dostojanstvom. Vratar seveda le iz službenih obzirov ne bo izbral predbacivanih psov, vendar približno javno, da takega postopanja naših častnikov ne moremo odobravati.

— **Preten v Zeleni jami.** — sta se pretečno nedeljo temeljito zavsala med seboj dva potepina. Ko je med tem prišla mimo neka večja družba, sta potepina prenehala in navallala na mimoidočo družbo. Zanimivo je, da med precej dolgim ravsanjem ni bilo nobenega stražnika od nikoder.

— **Izgubljene ali ukradene listnice.** Od 2.-5. tm. je bilo v Ljubljani na raznih krajih izgubljenih ali odžeparjev ukradenih 10 listnic in denarnic, v katerih je bilo približno okroglo 10.000 kron denarja. — Nekli prodajalki semen poleg Franciškanskega mosta pa je izginila hranilna knjižica nekega ljub. den. zavoda, katero ji je izročila prijateljica, da naloži na knjižico 400 kron. — O izgubi je dotični denarni zavod obveščen.

Ljubljanska porota.

Komunistični agitator. — Uboj taista Meneghettija.

Pri večerašnji poroti so obravnavali zanimiv slučaj, v katerem je izvršil obtoženev prvo dejanje v Ljubljani — nato je pobegnil v Trst, kjer je izvršil drugi zločin, pobegnil zopet v Ljubljano in prišel končno kot obtoženev obeh zločinov pred našo poroto.

Dvojni obtožba:

Zidarski pomočnik 35 letni Andrej Gričar, doma iz Družinske vasi je obtožen, da je dne 31. oktobra letos okoli 9. ure zvečer prišel v gostilno Zupanovo na Bregu in že takoj pri vstopu pozval, da naj se oglase vsi, ki so za tretjo internacionalo. Ker se gostje niso hoteli z njim razgovarjati, ga je končno opozoril gostilničar, da imamo mi svoje kralja in da naj zapusti gostilno. Pri tem je začel Gričar zabavljati proti kralju in zabavljati toliko časa, dokler ga ni odpeljal stražnik. Na stražnici je Gričar razbil okna in pokvaril mrežo, drugi dan pa je pobegnil in šel v Trst k svoltima tam poročnima sestrama Teresiji Vanolli in Josipini Meneghetti. V Trstu se je nastanil pri sestri Josipini. Dne 8. jan. zvečer pa je pretepel svaka Meneghettija, ki je 12 dni po pretepu vsled dobijenih ran v tržaški bolnici umrl.

Predživljenje in zagovor obtoženev.

Obtoženi Gričar ima za sabo jako vlahno življenje. Ko se je izučil zidarske obrti je šel z 19. letom prostovoljno k vojakom. Po odsluženju vojaški službi je šel Gričar v Ameriko, kjer je služil v raznih krajih kot zidar, rudar, livar itd. Že tam je prišel fant v najrazličnejše in ne ravno v najboljše družbe. Malo pred svetovno vojno I. 1914 se je vrnil iz Amerike in vojna ga je dohitela v Trstu. Služil je na galitski fronti, kjer je bil dvakrat ranjen. L. 1915 je bil vlet in je preživel dve leti v ruskem vjetništvu. Živel je po raznih gubernijah in se že takrat precej navzel Leninovih idej. Vrnil se je iz vjetništva 1918 in služil do preobrata zopet v avstrijski armadi kot nezanesljiv v zaletju. Po preobratu je bil nekaj časa pri Koroski legiji nato pa se je nastanil kot delavec v Ljubljani. — Nekež so ga zaprli v Radovljici, ker je v pianosti sramotil kralja. V zaporu je razbil vso opravo in je bil obsojen na 1 teden zopora. Radi žaljenja kralja je bil takrat amnestiran. — Obtoženev dejanja v gostilni Zupanovi ne taji, ter trdi, da je bil popolnoma pijan in se je šele drugi dan v zaporu zopet zavedel. Pobegnil je v Trst in tam zašel med fašiste. Njegova svaka Vanolli in Meneghetti sta bila namreč silno zagreznata fašista in z Meneghettijem je moral iti Gričar večkrat celo na tajne nočne shode fašistov, ker drugače ga bi bil svak pogajal ali ovdalil kot Slovence. Ker se Gričar le ni mogel ogreti za fašistovske nastope, je postalo razmerje med njim in svakom neznosno. Končno ga je neki večer svak pogajal od hiše. Nastal je hud prepir, sledil je pretep in pri tem pretepu je Gričar udaril Meneghettija, da je bil obtežen. Nato je Gričar po nasvetu tamšnjih Slovencev pobegnil nazaj domov. — Od marca meseca pravi obtoženev, pa sem pod Vašim vstvom — (v ječi namreč). — Tozadevna poročila iz Trsta so različna in se ne vjemajo v bistvu.

Vprašanja in izrek porotnikov.

Senat porotnega sodišča je stavil porotnikom tri vprašanja in sicer prvo glede žalitve kralja, drugo glede uboja svaka Meneghettija in tretje dodatno v slučaju potrditve prvega, če je izvršil žalitve v polni pianosti. — Porotniki so prvo vprašanje potrdili z 8 glasovi, potrdili pa so tudi z 8 glasovi pianost. Vprašanje uboja pa so soglasno zanikali. Anton Gričar je bil na podlagi tega izreka — oproščen. —

Maribor.

— **Klub primorskih dijakov** je v nedeljo dopoldne kaj lepo proslavil 15 letnico smrti našega prvega pesnika mladine in domovinske ljubavi, Simona Gregorčiča. V gornji mali dvorani Nar. doma se je zbralo kakih 200 dijakov in dijakinj iz vseh mariborskih zavodov. Dijakiški orkester je sviral nekaj točk in potem je sledil življenjski Gregorčičev in nekaj lepih njegovih deklaracij. O Gregorčiču je govoril tudi g. prof. Ribarič. Tako nam mladina kaže impulzivno, da hoče tudi kulturnega dela. Je to veselo in upadno znamenje ravno pri naši mladini v teh po politiki in strankarstvu tako razdrapanih časih. Dokler imamo še tako mladino, lahko mirneje zremo v bodočnost! — Zakaj se na tako priveditev pravčasno ne opozori potom časopisja občinstva? K podobni priveditvi bi gotovo prihitelo občinstvo zlasti iz nižjih slojev. Saj Gregorčiča umeva in ljubi tudi naš priprosti človek najbolj izmed vseh pesnikov. In tu imamo mnogo begancev, ki jim je Gregorčič še ljubši in dražji kakor nam ostalim. Za ples in kino

in za razne kavarniške koncerte je reklame že več kot preveč. Za take priveditev pa je ni. — Kje je tu krivdala, ako ni bila priveditev namenjena izključno dijakom?

— **»Straža«** se tako rada spodtakne ob našo policijo, kakor »Volksstimme«. Oba lista čudno soglašata v svoji sodbi o naši policiji ter ji odrekata sposobnost in jemljeta ugled kjerkoli moreta. Radovedni smo, ali boče tudi sedaj »Straža« lopnila po policiji, ko je ta našla en del iz južnega kolodvora ukradenega usnja v prostorih, kjer bi si skoro nikoli ne mogel misliti, in ki so namenjeni popolnoma drugim namenom, kakor pa shranjevanju ukradenega blaga. Ali je tudi policija kriva, da je odkrila to skrivališče in osebe, ki so s tem v zvezi?

— **Alera Reyer—Škerjan—Gorenčan.** Ne zagovarjamo nobenega nasilstva — tudi ne nacionalnega — pa naj pride od kogarkoli in naj se nasilnik piše Peter ali Pavel, in naj boče prista katekrol stranke. Zakaj kakršno koli nasilje izvajati ni ne socialno, ne narodno in ne človeško. Zato smo in bomo nasilje obsojali vedno in povsod, pa naj bodo dotičniki makari pristaši lastne tranke. Naša politična javnost je pa incident Reyer—Škerjan—Gorenčan v vseh treh nam nasprotnih taborih pograbila s posebno slastjo in napravila iz muhe — slona. To boče dokazala sodnijska obravnava: Zato smo dolejši molčali o tem. Ker pa se javnost beža s pretranimi poročili in zavaja ter natočuje posameznike in cel stan, je naša častniškarska dolžnost, da o njej poročamo, koliko je resnice na vsem. Res je, da se je raznašalec Reyerju raztrgalo nekaj nemških časopisov. To ni bilo umestno, kar so dotičniki uvideli sami in so mu hoteli raztrgane časopise tudi plačati. Raznašalec pa tega ni hotel, ampak je poklical k selemu preprišu še druga dva gosta. Ker je prišlo do malih dejanj v preprišu, sta poklicana gosta »afero« ublažila in napolnila Reyerja na rešilno postajo. Vse to se je zgodilo v sobi in ni nikdo klical policijo in naravno, da policija ni mogla posredovati. Ko pa je bila že ta stvar končana, je začel zopet priliti volja g. Samida in je prišlo sedal med njim in ostalimi do ostrega prepriša. O Reyerju pa pišejo internacionalni, demokratiški in seveda tudi katoliški časopisi, da se ga je vlačilo po cestnem tlaku, ga suvalo in se mu zlomilo troje reber, katere sedaj Reyer zdravi v bolnišnici. Reyer je pa šel sam na rešilno postajo in od tam tudi sam domov, ker se niti rešilni postaji ni zdelo potrebno, da bi ga peljala v bolnico. Reyerju seveda ni zljomeno nobeno rebro in se »zdravil« doma; ker ve da pojde »zdraviljenec« na račun dejanskega napadala boče to trajalo lahko dalj časa. Tako se je vršil incident, katerega je naše časopisje razbotalo v najhujši obliki kot divjaštvo, kar je gotovo z veseljem pograbilo nemško časopisje tudi onkraj meje in pokazalo na naše nasilje napram drugi narodnosti, katerega pa sploh ni. Zakaj za dejanja par razgretih glav ni vsa javnost odgovorna in vendar se boče zila nemška znojnica na nas vse. Koliko je podobnih in še hujših incidentov napram našim ljudem na Koroskem in Primorskem, a o teh večinoma molči naše časopisje in jih kvečjemu samo registrira. Tule pa dosledno zamočji in mu še na misel ne pride, da bi jih omenjalo. Še manj seveda da bi jih izdajalo v taki povečani obliki kakor naše. — Tudi v tem oziru bi nam ne bilo v škodo, če bi se učili pri tujcih.

— **Novo ustanovljenemu kriminalnemu oddelku tukajšnje policije** se je posrečilo, da je izsledil gnezdo vlomilcev, ki so že dalje časa opravljali svoj nevarni posel v tukajšnji okolici, zlasti pa na kolodvoru, kjer so izvršili več vlovov in ukradli mnogo blaga. Tako so tudi pričetkom tega meseca vlovili v neki vagon in odnesli iz njega 243 kg usnja v vrednosti 300.000 K. Kot soudeleženi na tatvini so bili aretirani brezposelni delavec Maks Zvarc iz Sv. Petra, brata Karl in Ivan Remer, delavca iz Pobrežja in pa posestnika Marija Senekovič s svojimi sinovi iz Pobrežja. Vsi so bili izročeni sodišču. Ukradeno blago je bilo skoraj dočela najdeno. Kakor je bilo dognano v preiskavi, sta vlovne izvršila oba brata Remer, ki sta ga najprej zakopala v bližini kolodvora, nato pa spravila na dom in izročila Senekoviču, ki je prodajalca drugam. S arto družbo je bil v zvezi tudi neki Jurij Arbetter, ki je imel v svojem stanovanju pod podom posebno skrivališče, kamor je spravil ukradene stvari. Pri njem so našli tudi razno blago, ki je izviralo iz drugih tatvin, kakor svilno itd. Ukradeno blago so prevzimali navadno splavarji, ki so ga spravljali potem na Hrvaško. Tudi on je bil aretirani in izročeni sodišču. Upati je, da se boče vsled aretacije teh vlomilcev varstvene razmere na našem kolodvoru znatno zboljšale. **Vsled ponovnih izgredov**, ki so se dogajali v ponočnih urah po planicah v mestu, se je čutila tukajšnja varnostna oblast prisiljena, da se s posebno strogimi kaznimi poskusa napraviti v tem pogledu red. Tudi v nedeljo so morali varnostni organi v več slučajih posredovati in so aretirali več pijanih razgretjav, od katerih so bili 4 soljeni na 8 dni policijske zapore.

— **Zastopnik NSS v stanovnijski komisiji**, g. Franc Novak, je odlozil to svoje mesto. **Včeraj**, v ponedeljek je dospela v Maribor uradna komisija, ki ima nalog, da poišče v Mariboru primerno poslopje za pokrajinsko oblast. V poštev prihajata v prvi vrsti mariborski grad in poslopje Mestne hranilnice.

Celle.

— **Stanovnijsko oblast v Celju** tvorijo v smislu pravilnika k stanovnijski uredbi župan dr. Hrašovec, zastopnik hišnih posestnikov Gregorič, ter zastopnik najemnikov Stern. Zupan, ki je prezaposlen, je pooblastil podžupana Zabkarja, da ga zastopira pri sprejemanju strank. Vse odloke podpisuje župan sam. Stranke se v stanovnijskih zadevah sprejema vsak delavnik od 10-12 ure.

— **Nadpregled vojnih invalidov** se vrši v invalidskem domu v Celju v dnehi: 22. in 23. nov. za Celle okolico, 24. za Teharje in Svetino, 25. in 26. nov. za Celje mesto in Smarino v Rožni dolini. V lastnem interesu invalidov je, da se vsi odzovejo.

— **Mestno gledališče v Celju.** V četrtek 24. nov. ob 20. uri se ponavljala veseloigra v štirih dejanjih »Ulica številka 15...« izven abonementa. Občinstvo se opozarja na to vlezabavno igro, ki se je pred kratkim igrala z velikim uspehom na našem odru.

— **Zabavni večer v Sokolskem domu** priredi podružnica CMD za Gaberje na drž. praznik dne 1. decembra ob 7. uri zvečer v dvorani Sokolskega doma. Cisti dohodek je namenjen za obdarovanje revne dece na Miklavževu.

— **Tovarnar Westen** v Gaberju je daroval 4000 kron za božično revnini okoliških otrokom.

— **Otrok v vagonu.** 22-letna Marija Zima, pristojna v občino Sv. Bojlenk v butškem

okraju, je te dni v vlaku št. 802 v Celju pustila svojega 3 tedne starega otroka, ki ga je potem neka ženska prinesla na policijo. Kmalu pa se je javila na policiji tudi mati. Ker pa je zdravniška preiskava dognala, da je mati umobolna, so jo z otrokom vred poslali v blaznico na Studeneč.

— **Umrla je v Skalah** gospa Marija Lazar, profesorjeva vdova in mati nadučiteljeve soproge v starosti 58 let.

Ptuj.

— **Osebnosti.** Minister poljoprivrede je imenoval vinarkega inštruktorja Josipa Zupanca okrajnim ekonomom, ki bo deloval kot vodja kmetijskega nadzorstva in kot kmetijski referent pri okr. glavarstvu v Ptuj. — Okrajni ekonom Franc Matjašič je premeščen iz Ptujja v Ljutomer.

— **Jugoslovanska Matica** priredi na narodni praznik dne 1. decembra v prostorih društvenega doma koncert. Sodelovala bodo vsa narodna društva.

— **Občinsko razsodišče** je v svoji seji dne 19. nov. določilo, da morajo izvozniki jajc dati mestu Ptuj gotovo količino jajc po 4 K kos. Ostala jajca prodajajo in kupujejo po poljubnih cenah. Nadalje je kaznovalo peka Vauptiča zaradi prodaje kruha, ki ni imel predpisane teže na 1000 K globe. Mesarji Zilavec, Likl in Weissenstein so bili tudi ovadeni, da so prodajali meso po višjih cenah, kakor so bile določene, a so bili vsi trije oproščeni. Kako je prišlo sodišče do tega prepričanja, da so nedolžni je nerazumljivo, ko se vendar prav nobeden mesar ne drži maksimalnih cen!

— **Nova lekarna.** Mag. pharm. g. Bogumil Orožen, provizor Levstikove lekarne v Ljubljani, namerava otvoriti lekarno v Ptuj.

— **Klobasarija Urban in Vajdič** prodajata mesarjem obrezane kosti, a zadnji jih prodajajo zraven mesa po istih cenah kakor meso t. j. do 20 K kg. Krajevna organizacija NSS je že enkrat napravila vlogo na mestni magistrat, da bi se na ta način prodajanja kosti preprečeval in naj bi se mesarje potom policijskih organov nadziralo. Po informacijah zadoblenih pri magistratu se je isti obrnil na vodjo okr. glavarstva dr. Pirkmalerja, da bi izdal nalog stražnikom, naj bi nadzirali mesarje in ugotovili od kod dobe cele kupe kosti. Dr. Pirkmaler ni tega odredil, češ, to ni posle stražarjev. Na koga naj se ljudstvo obrne kakor na tistega, ki je tukaj za vzdrževanje javnega mlru in reda. — Mogoče so dr. P. izrekli tudi ptujski mesarji zaupnico, katero išče po vseh okoliških občinah? —

Obč. svet ljubljanski.

Zupan otvoril sejo, konstatira sklepčnost, imenuje za overovatelja zapisnika obč. svet. Benkoviča in Adamiča in naznanja, da sta odložila občinske mandate in sicer svet. Burkeljc (SLS) radi boleznii in svet. Melik (SKS) radi oddaljenosti. Mesto prvega je imenovan nam. Albin Zajec (sprejme) in za drugega nam. Ivan Rojina, ki se pozivu še ni odzval.

— **Obč. svetovalci** se vabijo glasom dopisa škof. ordinarijata, da se udeleže dne 4. dec. svečanega cerkvenega obnavila v stolnici v proslavo praznika narodnega ujedinenja. — **Prebere** se seznam 22 darovalcev za mestne reveže v skupnem znesku 8134 kron. — **Konstituirala** se je disciplinarna komisija, predsednik je svet. Kocmur. In interpelacijo svet. Marna glede nedredov pri gasilnem društvu pojasnj g. Zupan, da je gasilno društvo krivo, zadevo ima v rokah sodišče. Dalje opozori g. Zupan obč. svet., da se morajo staviti vsi predlogi pismeno in se o njih poroča na prihodnji seji. — V nadzorstvo obrtno - nadejalnevo šole se imenujeta poleg ostalega svet. Praprotnika nova člana svet. Ambrožič (NSS) in pa svet. Srebot. Odobril se je zapisnik zadnje seje.

Upravni odbor Mestne hranilnice.

— **Na predlog poročevalca personalno - pravnega odseka svet. I. Tavčarja (NSS)** so bili voljeni upravni odborniki za Mestno hranilnico po sledečem ključu: JDS dobi 8, SLS 5, NSS 4, JSDS 2 in SKS 1 člana. Brez posebnega ugovora so bili izvoljeni v ta odbor sledeči gospodje za JDS: Freljih, Turk, dr. Triller, dr. Pestotnik, Bončar, Kolman, Vidmar in Rozman; za SLS: Lozar, Pirc, Orehek, Zajec in Prepeluh; za NSS: Ivan Tavčar, Stane Vidmar, Vendelin Sadar in Riko Jug in SKS A. Rojina.

— **Po izvolitvi** je bila izrečena po predlogu svet. I. Turka zahvala dosedanemu predsedniku Mestne hranilnice g. Trnkociju, posest in lekarnarju v Ljubljani za njegovo uspešno in požrtvovalno delo pri Mestni hranilnici in se mu izročila zahvala pismeno.

— **Na predlog istega poročevalca** je bil izvoljen za upravitelja meščanske imovine g. Valentin Acceto, pos. in stavbenik v Ljubljani, za odbornika ubogih za župnilo sv. Nikolaja g. Josip Maček, pos. in gostil. v Ljubljani, za zastopnika mestne občine v »Društvo za zgradbo delavskih stanovanj« g. svet. Franjo Rupnik (NSS), dalje za zastopnika mestne občine v odbor za I. jugoslovanski vsesokolski zlet g. podžupan Riko Jug (NSS).

Mestni uslužbeni.

— **Zveza organizacij mestnih uslužbencev** je poslala obč. svetu vlogo, v kateri prošlo uslužbenec sledeče: Prošnje uslužbencev naj se čimprej rešijo. — **Omlin** naj se stanovnijska beda mestnih uslužbencev (zdrava stanovanja) in naj stremi uprava občine za tem, da dobe v mestnih hišah pred vsem stanovanja mestni uslužbeni in naj se za mestne uslužbenec sestavi nova službena pragmatika. Uradnicem, olicjanitnjam in zagmeticam naj se zvišajo plače in draginske doklade. Na predlog I. Tavčarja (NSS) se je sprejelo sledeče: Prošnje naj se rešujejo tako. — **Gospodarskemu uradu** se naroča, da preskleda vsa mestna stanovanja, če se bi moglo dobiti stanovanj za mestne uslužbenec, osobito pa se zagotovi nova mestna hiša na Prahah mestnim uslužbencem. V svrhu sestave nove pragmatike se ne ustanovi pragmatičnega odseka, marveč prevzame to nalogo personalno - pravni odsek. — **Plače uradnicam** in drugim ženskim močem se bodo upoštevale pri novi pragmatiki, za enkrat pa se do končne ureditve odpomore starejšim uslužbenkam s tem, da se do uslužb., ki imajo od 10 do 15 let službe po 200 kron, onim pa, ki imajo preko 15 let službe, pa po 300 kron mesečno.

Finančni odsek.

— **Na predlog poroč. svet. Kocmurja** se je dovolil prispevek za dnevna zavetišča za revno mladino 100.000 K. Zupan se naroča, da najame pri Mestni hran. posojilo 500.000 kron v svrhu urečnja brezobzrestnega dolga

— **Dovolil se enkratni nabavni prispevek** za mestne upokojene in sicer po štiri, tri in 2000 K (ožen, neožen), za vsake sirota pa po 500 kron, miloščno pa določi župan po lastnem preudarku na posebno prošnjo. Mestno delavstvo dobi nabavni prispevek, ko bo urejen delavski red, vsekakor pa do Božiča. Enaki nabavni prispevek se prizna uslužbencema reševalne postaje Zdraviku in Kumlju. — **Rasbergerju** se dovolil podpis revereza za polaganje vodovodnih covi po mestnem svetu. — **Vpiše** se katastralno v last mestne občine svet pri »Sikcu« v Vegovi ulici. — **Dalje** kupi mestna občina stavbišče na Turjaškem trgu št. 8 last Obrezovih dedičev in sicer za kupnino 100.000 kron, t. j. približno 185 kron za kvadratni meter. — **Odkloni** se prodaja mestnega sveta ob Tržni ulici v Sp. Šiški, osobito ker so na svetu vključene servitute. Sprejeti so bili nadalje razni predlogi stavbnega odseka kakor glede razdelitve raznih zemljišč na stavbišča, glede zgradbe mestne hiše na Prahah, ki bo še letos pod streho in glode vzdrževanja in likovanja mestnih cest. Tudi se v svrhu olajšave za zgradbo novih poslopij določi revizija mestnega stavbnega reda. Nakup Skuškovje hiše na Vrtači se odklanja, ker se z nakupom starih hiš ne doseže nikdar pravega cilja in se obenem na ta način povečuje stanovanjska beda v mestu.

Razni predlogi.

— **Na predlog obrtnega odseka** se je ugodilo prošnji postrežkov in komisioarjev za zvišanje tarif. — **Sprejeta** sta bila računski zaključek in proračun za mestno vožnje. Proračun se zviša za 50 odstotkov. — **Samostalni predlog svet. Bajžija** za napravo javnega perišča v Sp. Šiški se sprejme, predlog glede naprave nove mestne elektrarne na Savi se sprejme v toliko, da se prepušča županu sklicanje tozadevne enquete strokovnjakov. — **Predlog za ureditve** regulacijske načrta za severni del mesta se odstavi stavbnemu odseku, predlog dr. Trillerja glede izvolitve posebne komisije v svrhu preiskave občinskega gospodarstva pa je bil odklonjen.

— **Stavljernih** je bilo nato še več samostalnih predlogov, kakor o davku na izranje, glede mesarskih stolnic na periferiji mesta, glede nujnih popravkov na ljubljanskih šolah, glede novega magistratnega poslopja, glede izpolnitve obč. sodišč za pobiranje dragline, glede avtonomnih doklad itd. Podrobneje o teh predlogih bomo poročali ob priliki razmotrivanja teh vprašanj na prihodnji seji. — **S tem** je bila zaključena javna seja in sledila je tajna seja, o kateri poročamo prihodnjic.

Zahtevajte 'JUGOSLAVIJO'

Pokrajina.

— **Človekoljubje jeseniškega demokrata.** Prejeli smo in pričujemo: Na Jesenicah pašujejo še vedno razni gospodje, ki se štejejo med demokrate, ki so pa prej vse kaj družega kot to. V ilustracijo tega »demokratizma« navajamo za danes en sam slučaj. Tukajšnji učiteljci J. H. in njenemu soprogu je bilo s strani občinskega stanovnijskega urada nakazano stanovanje v občinski hiši na Jesenicah št. 99. Tudi je radovljiško okrajno glavarstvo odobrilo to stanovanjsko nakazilo. Pa glej ga šmenta! Gospod upravitelj te hiše se je postavil proti zakonu in odrekel učiteljci stanovanje, češ, ker njen soprog ne trobi ž njim vred v JDSesarski rog. Tudi se je ta gospod upravitelj, ki slihi na ime Hum . . . izrazil jako »demokratično« napram gosp. H. češ »Vi ste prokleta ničla in jaz vas bom z opravo vred vrget kar skoz okno«. Lepe, čedne so te demokratske želje. Učiteljica H. pa se groženj ravno tako ni zblala kot ne njen soprog in sta se lepega dne vselila v odkazano jim stanovanje. Pa glej ga zopet šmenta! Nekega lepega dne pride nek možakar in sn

Miché Zevaco:

„NOSTRADAMUS.“

Toda kralj ni izrekel nevarnega povelja. Nekaj mu je bilo na jeziku, a ni hotelo na dan. Sklonil je glavo še niže in zavratno ošinil profosa z očmi; nato mu je obrnil hrbet ter krenil k vratom svojega kabineta. Na pragu se je ozrl.

»Idite, gospod,« je rekel, ne da bi ojačil glas. »Od tega trenutka niste več veliki profos.«

Roncherolles je odjahal iz Louvra, ne da bi ga bili zadrževali. Na ulici je globoko zasopel. Vse je kazalo, da ga kralj ne misli posaditi v ječo. Šele zdaj je čutil vso težo vladarjeve nemilosti. Kaj je podrl orjaka? Dvajset let dela, dvajset let potrpežljivega snovanja in globokega proučevanja, dvajset let neverjetne opreznosti in vratolomne drznosti, dvajset let zaigranega vztrajanja v čistihlepnih načrtih, zločinov, izvršenih v senci uradne dolžnosti — napornih težkih dvajset let, ki so mu vdinjali velika vsega kraljestva in počasi zgradila njegovo silno moč ter podprla njegove skrite namene z mreževjem organizacije, kakršne ni ustvaril morda še nihče na svetu — vse se je porušilo, vse je izginilo in propadlo, izbrisano z eno samo kraljevo besedo... Kaj je podrl velikana? Podrl ga je nevedoma otrok. Roncherolleja je upropastila Floriza!

Kralj je videl smehljaj njegove hčerke in je žrtvovala očeta, ker je hotel imeti otroka zase!

A le za hip je Roncherolles upognil rame pod tem bremenom. Kmalu se je zdramila v njem atletska moč. Brezčutno kakor vsak dan je jahal svojo pot, boječe pozdravljan po

mešanih in snujoč v svojem srcu že zdaj načrt za zmago in osveto...

»Počakaj, zavratni in verolomni kralj: videl boš, kako se Roncherolles maščuje! Že z podlostmi, ki jih vem o tebi, lahko v treh mesecih popravim svojo usodo. Drevi ostavim Pariz. Čez tri dni bom onkraj meje tvojega kraljestva. In tam, v inozemstvu, me čaka le še izbira. Na razpolago mi je cesarska Nemčija, Španija, Anglija, Avstrija. Dovolj sovraštva in pohlepa se dviga zoper tebe; nedostaja jim le še skupne glave. Ta glava bom jaz! Ko se vrnem v Pariz, bom jezdit na čelu armad, ovenčanih z zmago nad tvojimi vojskami zaprem te v samostan, jaz pa se polastim regentstva v tvojem kraljestvu. Gledal te bom na kolenih, in klečal boš, dokler te ne naučim prositi milosti. Le veseli se nekdanjega sokrivca!«

Strašni gnev, ki je rjul v njegovi notranjosti, se je polegel šele ob misli, da je treba z največjo naglico prigotoviti vse potrebno za odhod. Saj ni šlo zgolj za njegovo varnost: predvsem je šlo za njo — za Florizo!

»Moja hči!« je zamrmral z vročo radostjo, ko je razjahal na dvorišču velike profosije. »Ona mi ostane!«

Počasi je krenil na vrh k Florizi, razpletaje spotoma svoj maščevalni načrt.

»Bogme,« si je govoril veselo, »preveč skromne so bile moje želje. Namestnik! Prava reč... Ali sem bil nor, da sem okleval sprčo avstrijskih in španskih ponudb! Podkralj je najmanjše, kar moram postati. Floriza bo še princeza... Zakaj ne, je moja hči! Dajmo, povejmo otroku, da naj se pripravi na pot.«

V predsobi je videl Florizini služkinji. Šel je mimo, prekoračil vseh pet ali šest soban in se zdajci vrnil k

njima: strah ga je bilo pogledati. Ženski sta jeli trepetati.

»Kje je moja hči?« je vprašal Roncherolles.

To hripavo rohnenje ni bilo cloveški glas. Ženski sta vzmahnili z rokami ter bedasto pogledali druga drugo. Ena je zajecjala:

»Saj mora biti tam, gospod!«

Roncherolles se je vrnil v stanovanje. Stopal je kakor besen tiger, ne meneč se za mize in stole, ki jih je prevračal na svoji poti.

»Floriza!...«

Šel je do konca... In zopet se je vrnil. Njegove oči so bile zalite s krvjo.

»Floriza!... je zahropel.

Z besnim skokom je planil v predsobo; ves dvorec se je stresel od njegovega rjovenja:

»Floriza!... Floriza!...«

Ženščini, polumrtvi od straha, sta se zgrudili na kolena. Zopet je izpregovorila prejšnja, jecljaje v brezmejni zmedenosti:

»Zaspali sva... ni se dalo premagati... Samo četr ure!... Spanec naju je bil posilil —«

(Dalje prih.)

Kaj je Elsafluid -- to se zna!
Lekarnar Feller -- Stubica!

Proda se:
PRODA SE MOTOR
za žaganje drv ali za kmetijstvo. Poizve se in ogleda Kolodvorska ulica 31, dvorišče. 2338

PRODATA
se 2 salonski obleki po nizki cen. Diplomiran krojač Malls, Reber 11. 2328.

HIŠA V KAMNIKU ŠTEV. 58,
s korporacijsko pravico se po ugodni cenil prod. v hiši se nahaja že dolgo obstoječa kovačija. Več se izve v pisarni Dr. Tavčarja v Ljubljani. 2314.

VEC SPALNIC
boljše vrste: črešnjeve masivne poltirane, hrastove, orehove z modroci ter kuhinjske oprave, ima po nizki cenil zalogi Ivan Andrić, mizar, Gosposvetska cesta št. 13, Količe, pritrilje 35. 2349

Kupi se:
HIŠA
po možnosti z trgovskim lokalom in dvoriščem oz. vrtom v Ljubljani se kupi. — Ponudbe z navedbo cene pod »Trgovina« na anončni zav. Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 2336.

Službe:
UČENEC
z boljšo izobrazbo, se sprejme v trgovino z železino Erjavec & Turk, Ljubljana, Valvazorjev trg 7. 2340

SPREJMEM
kot gospodinjno pridno in pošteno žensko, katera zna kuhati ter opravljati vsa domača dela. — Več se izve v modnem salonu M. Jeglič, Slomškova ulica 27. 2335.

KNJIGOVODKINJA
zmožna vseh del in poleg tega tudi hrvaščine in cirilice se išče za takoj. — Pisemne ponudbe pod »Knjigovodkinja« na upravo lista. 2334.

DRVODELCI
za izradjivanje tambura, samouki ili stolarski pomočniki, za taj posao sposobni; traže se radniki i šegrti sa stalnim namještenjem. — Tvornica tambura T. Kovačić, Zagreb. 2331.

SLUŽBE IŠČE
mlajša pisarniška moč s krajšo prakso. — Cenjene ponudbe pod št. 2327 na upravo lista.

KROJAČ PRIKROJEVALEC
z večletno prakso želi primernega dela. Cenjene ponudbe prosim poštnoležeče Nr. 121. 2323

ODDAM 17-LETNEGA MOČNEGA DEČKA
v uk, najraje v kako trgovino z mešano ali manufakturno trgovino. Fant je poštenih staršev, oz. sirota in ima 4 gimnazije. Najraje k trgovcu z vso oskrbo v hiši. Cenil ponudbe prosim na upravo lista pod št. 2293.. 2293.

MLINARSKOG POMOČNIKA
vještog, solidnog, za bielu i običnu melavlu. Neoženjenog tražim za stalno namještenja, za moj vodeni i motorni mlin. M. Koniž, Zagreb, Saverska cesta 4. 2330.

Razno:
SOBA MEBLOVANA
ugodna železniška zveza z Ljubljano se odda v Smartnem pri Ltlji št. 24. 2332.

GOSTILNA
z pekarijo ter izdelovanje pokalic na Dravskem polju z ca 20 oravol zemljišča najboljšega za 900.000 K, potem pri Mariboru posestva, hiše, vile in trgovine proda Zagorski Maribor, Barvarska ul. 3.

MAJKE!
Zahtevajte povsod samo **MOKO ZA OTROKE**

Salubra

1 skatola K 36--

Najboljša hrana za dojenčke!

Zelo ojačujoče sredstvo za bovine na želodcu, rekonvalescente in osobito za premalo hranjene ter v obse slabe osebe vsake starosti.

DOBI SE POVSO.

Tovarna kemičnih predmetov hrane **„SALUBRA“ D. D. ZAGREB**
Boškovičeva ul. 23, telefon 7-91
Tvornica: NOVA GRADIŠKA

„Triglav“ trgovsko in komisijsko d. d.
Sarajevo, Aleksandrova ulica,
prevzema zastopstvo in glavno zalogo za celo Bosno in Hercegovino, za sledeče predmete: Prima bohinski sir, surovo in čajno maslo.
Cenjene ponudbe na zgornji naslov.

BRAKO MIRNA najmoderneje urejena tovarna za izdelovanje najraznovrstnejših

pil

iz prvovrstnega materiala in v vsaki množini. Prevzemajo se tudi stare pile v novo nasekanje.

Brata KOLENC, Mirna, Dol.
Cene zmerne. Izvršitev točna.
Pazite na znamko: BRAKO MIRNA.

V trgovini
O. Bernatovič
Mestni trg šte. 5

se dobi še po jako nizki cenil:

moške obleke	od 650 K naprej
moške raglane	od 1100 K naprej
moške hlače	od 150 K naprej
damске sukneje	od 550 K naprej
damске kostume	od 600 K naprej
damске modne obleke	od 900 K naprej
damška krila	od 300 K naprej
in kožuhovina	od 300 K naprej

!! Ogleda se lahko vsaki čas !!

Za leto 1922 Žepna koledarja Za leto 1922

v dveh lično izdelanih oblikah 12x7 in 6x4 cm se dobita po vseh knjigarnah in trgovinah z papirjem. Koledarja sta lično vezana in tiskana na dobro limanem papirju.

Naroča se direktno pri **Zvezni knjigarni in tiskarni** v Ljubljani, Wolfova ulica šte. 1.

Tračnice

7 do 9 cm visoke kot nove se ceno prodajo, istotako 10 Klippvagen, klanfe in prazne cementne vreče. Vpašanje na anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. št. 5 pod „Tračnice“.

Kupi se
na periferiji Ljubljane majhna **delavska hišica**
v kateri je stanovanje prosto. Oferte na J. PERDAN, Krekov trg, Ljubljana.

SODI
10—20 hl se kupijo.
Ponudbe do 28. novembra na Anončni zavod Drago Beseljak in drug, Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

Mnogo časa in denarja si prihranite ako takoj naročite **„Expres“ kotno računarico.**

„Expres“ je zakonito zavarovana je najmodernejša in najboljša računarska tabela za množenje in delenje. „Expres“ je zakonito zavarovana tabela ter stane s poštnino vred vzorec A 5 din., vzorec B 7 din.

Naroča se pri **ZVEZNI TISKARNI** V LJUBLJANI.

BETON-ZELEZOBETON VODNE ZGRADBE ELEKTRARNE

Jnž. Laurenčič & Co. STRUBENO PODJETJE

LJUBLJANA RIMSKE BISTRE N. 2

IZRABA VODNIH SIL

ZAGE-MILNI-JEZOVI-HIŠE-VILE-INDUSTR. STRUBE-MOSTOVI

PRORAČUNI-NAČRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

Prof. S. Santel

Božične razglednice

so ravnokar izšle, ter se dobiti po vseh trgovinah z papirjem, knjigarnah in trafikah. Božične razglednice so umetno izdelane v raznih barvah in tiskane na finem Chromo papirju.

Serijska 6 razglednic 2'50 din.

Naroča se direktno pri **ZVEZNI TISKARNI in KNJIGARNI** v Ljubljani, Wolfova ulica šte. 1.

I. Jugoslovanska tovarna za gumbe in kovinske predmete d. z. o. z.

Izdelki: Roženi in umetno roženi gumbi (znamka „Galilith“), ustnjaki za smotke, svačice, pipe in čibuke, gumbi iz biserovine (Perlmutter) za perilo. Držaji za palice in dežnike iz naravnega roga. Telefon št. 5. Bančni konto: Obrtna banka Ljubljana, Poštni ček št.

Slovenska Bistrica.

BETON-ZELEZOBETON VODNE ZGRADBE ELEKTRARNE

Jnž. Laurenčič & Co. STRUBENO PODJETJE

LJUBLJANA RIMSKE BISTRE N. 2

IZRABA VODNIH SIL

ZAGE-MILNI-JEZOVI-HIŠE-VILE-INDUSTR. STRUBE-MOSTOVI

PRORAČUNI-NAČRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

Prof. S. Santel

Božične razglednice

so ravnokar izšle, ter se dobiti po vseh trgovinah z papirjem, knjigarnah in trafikah. Božične razglednice so umetno izdelane v raznih barvah in tiskane na finem Chromo papirju.

Serijska 6 razglednic 2'50 din.

Naroča se direktno pri **ZVEZNI TISKARNI in KNJIGARNI** v Ljubljani, Wolfova ulica šte. 1.

Dve gospodični
licejki iščeta stanovanje po možnosti v sredini mesta, z dobro hrano.

Ponudbe na Anončni zavod **Drago Beseljak** Ljubljana, Sodna ulica šte. 5.

PEVCI!

Dve pesmi Zorka Prelovca za moški zbor z bariton-solom

„Zapoj mi pesem deklet“ in „Skrjančki“ sta izšle.

Prodaja uprava „Jugoslavije“.

Za Miklavža!

Najcenejše in najhvaležnejše darilo našim malim je:

Moj zverinjak
knjiga s 45 slikami in k tem spadajo čim besedilom, za pouk in kratek čas K 20--

Moji ljubčki
živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu K 32--

Mladi slikar
10 tiskanih predlog za pobarvanje z akvarel-barvami ali pastel-barvnikl K 12--

„Crnipeter“, staroznana, vesela družabna igra za zimске večere. 1 igra K 8--

Vse se dobi v **Zvezni knjigarni** v Ljubljani, Marijin trg 8

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovost v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

Prima čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslovi: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Nunska ulica šte. 19.